

Utbildningsinspektion i Villaskolan och Yngsjö skola

Villaskolan
Yngsjös skola

förskoleklass, grundskola årskurserna 1-6
förskoleklass, grundskola årskurserna 1-6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Villaskolan och Yngsjö skola den 1 och 2 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden, nämligen skolans uppdrag att främja elevernas lärande, kunskapsuppdraget, att överföra grundläggande värden, demokratiuppdraget, samt rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning och hur skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i sammanfattningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om cirka tre år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och från rektorsområdet, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I rektorsområdet intervjuades rektorn, lärare, elevvårdspersonal, föräldrar och elever. Inspektörerna besökte även lektioner i de flesta av klasserna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolorna utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av rektorsområdet

Villaskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	126
Förskoleklass	41
Grundskola	246

Yngsjö skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	22
Förskoleklass	5
Grundskola	41

Källa: Kristianstads kommun

Villaskolan ligger i utkanten av Åhus cirka 20 km utanför Kristianstad. Skolans upptagningsområde består till huvuddel av villakvarter som ligger i anslutning till skolan. Föräldrarnas utbildningsnivå beskrivs av skolan som förhållandevis hög. Utbildningen vid Villaskola omfattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6. De 267 eleverna är uppdelade i fyra klasser F–2 och tre åldersblandade klasser i årskurserna 3–4 och tre åldersblandade klasser i årskurserna 5–6.

Yngsjö skola ligger 4 km söder om Åhus. Skolan är 100 år nästa år och omfattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6. De 46 eleverna är uppdelade i en åldersblandad klass i vardera årskurserna F–2, 3–4 och 5–6.

Efter årskurs 6 går eleverna från de två skolorna vidare till årskurs 7 i Sännaskolan. Dit åker också eleverna från båda skolorna för undervisning i språkval och hem- och konsumentkunskap.

Yngsjö skolas elever åker dessutom till Sännaskolan för att genomföra idrott och hälsa samt slöjd.

De båda skolorna ingår i skolområde 6 och har del i områdets ledningsresurs i form av skolchef och administrativ chef. Vid inspektionen leddes skolorna av en rektor. Som stöd för lärare och elever finns ett elevvårdsteam som förutom rektorn består av specialpedagoger, kurator, skolsköterska och skolpsykolog.

Skolbarnsomsorgen är integrerad i skolverksamheten och leds av fritidspedagoger och barnskötare. Skolbarnsomsorgen granskas på en kommunövergripande nivå och bedömningarna av verksamheten återfinns i en separat rapport.

Helhetsbedömning

Inspektörerna bedömer att de två skolorna sammantaget erbjuder eleverna en god miljö för lärande. Både den inre och yttre miljön ger goda förutsättningar för eleverna att nå sina mål. Inspektörerna mötte en engagerad personal och engagerade föräldrar. Personalen består av en stor del äldre erfarna lärare och några yngre nyanställda lärare.

Beprövade undervisningsmetoder blandas med nyare metoder. Eleverna visar tillit till sin egen förmåga och inspektörerna såg exempel på att eleverna har förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra.

Kunskaper

Skolornas resultat i de nationella ämnesproven visar att flertalet av eleverna når målen för årskurs 5 i svenska, engelska och matematik. Det finns ingen stor skillnad mellan skolornas resultat. Inspektörerna har emellertid i skolornas dokumentation inte sett någon uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än matematik, engelska och svenska.

Vid intervjuer med personal framkommer att detta är upp till varje lärare att göra och att det inte finns ett gemensamt system för uppföljningen. Skolornas samlade bild av elevernas kunskapsutveckling är därför begränsad och inspektörerna anser att skolorna måste skaffa en bättre överblick och en mer systematisk uppföljning och analys av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Arbetslagen i Villaskola är organiserade i F–2, 3–4 och 5–6. Inom dessa arbetslag diskuterar man hur eleverna ska få en successivt ökad möjlighet att påverka undervisningens innehåll. Vid intervjuer med eleverna i Villaskolan framkommer att det skiljer sig åt hur man arbetar i årskurserna och att det blir ojämna övergångar mellan årskurserna. Villaskolan bör skapa en samsyn bland personalen kring hur det reella inflytandet kan formas för att detta ska utvecklas i relation till elevernas mognad och ålder. En central del i detta arbete är att finna former för hur man kan klargöra de nationella målen för eleverna. Vid intervjuer med elever framkommer att lärarna berättar om målen för undervisningen inför temaarbeten. Eleverna beskriver inte den individuella utvecklingsplanen som ett instrument de har nytta av i sitt lärande. Eleverna uppger till exempel att de inte känner till sina mål enligt deras individuella utvecklingsplaner.

I intervjuer med personal och elever framkommer att ämnet hem- och konsumentkunskap förekommer i mycket ringa omfattning. I Villaskolan genomför eleverna detta under sammanlagt 8-10 gånger på Sånaskolan. Viss del av ämnet genomförs enligt personalen integrerat i olika teman på Villaskolan. På grund av organisationssvårigheter genomförs ingen undervisning i hem- och konsumentkunskap förrän i årskurs 6 i Yngsjös skola. Inspektörerna bedömer att rektorn måste tillse att undervisningen i detta ämne utgår från kursplanen och att ämnet organiseras så att eleverna i Yngsjös skola ges möjlighet att nå målen för årskurs 5.

Skolorna har ett gemensamt elevvårdsteam. Elevvårdsteamet arbetar i nära kontakt med arbetslagen och handledning ges till elevassistenter och enskilda lärare.

Enligt intervjuer med personal och rektorn är alla elever med behov av särskilt stöd identifierade. De åtgärdsprogram inspektörerna tagit del av beskriver till stor del elevernas problemområden och utgår i liten omfattning från elevernas förmågor.

Normer och värden

På båda skolorna råder enligt inspektörernas bedömning ett tryggt och gott arbetsklimat såväl i klassrumsundervisningen som under övrig tid. Eleverna uppger också i intervjuerna att de trivs, känner sig trygga och att de ges goda möjligheter till lärande.

Eleverna i Villaskolan säger att det endast vid enstaka tillfällen förekommer konflikter och då agerar lärarna snabbt och avbryter dessa. Gemensamma ordningsregler finns på skolorna och eleverna uppger att de känner till dessa. Intervjuade föräldrar bekräftar att en god dialog liksom en förtroendefull och respektfull relation finns mellan pedagoger och elever. Föräldrarna i Villaskolan påpekar dock att de åldersblandade klasserna påverkar elevernas situation negativt då grupperna ständigt omorganiseras och att det då ska befästas nya roller i dessa grupper. Av intervjuer med personal och dokumentation framgår att skolorna arbetar aktivt med att förankra grundläggande normer och värden hos eleverna för att förebygga och

förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Livskunskap är ett schema-lagt inslag för att diskutera detta i klasserna.

Villaskolan och Yngsjö skola har likabehandlingsplaner som är identiska förutom försättsbladet och dessa är upprättade utifrån en skolområdesmall. Planerna be-handlar inte alla diskrimineringsgrunderna. Inte heller finns en beredskap för hur skolorna ska agera då vuxen kränker elev. Planerna måste dessutom kompletteras med åtgärdsbeskrivning inom prioriterade områden för innevarande verksamhetsår. Eleverna har inte varit delaktiga i arbetet och kännedomen om likabehandlingspla-nen är vag. Ansvaret för att upprätta likabehandlingsplanen var vid tidpunkten för inspektionen inte delegerat till rektorn. Därför görs en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Inspektionen visar att skolornas rektor är förtrogen med den dagliga verksamheten och tar ansvar för de övergripande funktionerna som beskrivs i läroplanen. Rektorn säger vid intervjun att det systematiska kvalitetsarbetet inte har varit i fokus och att detta behöver förbättras. Som tidigare är nämnt följer skolorna inte systematiskt upp kunskapsutvecklingen i alla ämnen. Detta måste göras och analyserna av detta arbete bör i högre grad ligga till grund för förbättringar av verksamheten. Inspektö-rerna kan konstatera att rektorn vid inspektionstillfället gett ut kompletterande verktyg till personalen som ska underlätta det dagliga arbetet med den systematiska uppföljningen av verksamheten.

Skolornas kvalitetsredovisningar innehåller de delar som förordningen kräver men inspektörerna bedömer att redovisningarna behöver ha en tydligare koppling mel-lan resultat och åtgärder samt att mer konkreta beskrivningar bör ges av åtgärder för förbättring. Vidare har elever inte deltagit i framtagandet av kvalitetsredovis-ningarna. Vårdnadshavare har inte heller givits möjlighet att delta i framtagandet kvalitetsredovisningarna, vilket är ett författningskrav. Elever och föräldrar har inte heller medverkat i framtagandet av arbetsplanerna för skolorna.

Brister som måste åtgärdas och förbättringsbehov

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 läro-planen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Eleverna i de båda skolorna är inte delaktiga i utarbetande av arbetsplanen och kvalitetsredovisningen (2 kap. 23 § grundskoleförordningen, 4 § förordningen om kvalitetsredovisning).
- Företrädare för elevernas vårdnadshavare i de båda skolorna är inte delaktiga i utarbetandet av arbetsplanen och elevernas vårdnadshavare ges inte möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen (2 kap. 23 § grundskoleförordning-en, 4 § förordningen om kvalitetsredovisning).
- Eleverna i Yngsjö skola får inte undervisning i hem- och konsumentkunskap så att de kan nå målen i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, kursplanen för hem- och konsumentkunskap).

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- De individuella utvecklingsplanerna bör förbättras så att elevernas mål har en tydligare koppling till de nationella målen.
- Åtgärdsprogrammen bör bli mer lösningsfokuserade där elevernas starka sidor mer tas tillvara.
- Skolornas kvalitetsarbete bör förbättras genom att bli mer systematiska. Skolornas analyser av de samlade kunskapsresultaten bör i högre grad ligga till grund för förbättringar av verksamheten. Inspektörerna bedömer att skolornas kvalitetsredovisning bör bli tydligare när det gäller vilka åtgärder skolorna avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Rektorn bör fortsätta sitt arbete med att involvera personalen i det systematiska kvalitetsarbetet.
- Elevernas inflytande över undervisningens innehåll behöver utvecklas och öka med stigande ålder och mognad. Lärarna bör på ett bättre sätt klargöra undervisningsmålen för eleverna för att kunna involvera eleverna i planering av undervisningen.
- Elevens val bör ses över för att eleverna ska få en likvärdig undervisning i detta ämne.

Bedömningar

1. Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inspektionen bedömer här	Bedömning
Genomsnittliga meritvärden Behörighet till gymnasieskolan Slutbetyg/betyg i alla ämnen Resultat på nationella prov Differenser mellan klasser/skolor Könsrelaterade skillnader	Utifrån skolornas dokumentation avseende de nationella ämnesproven i årskurs 5 framkommer inget annat än att eleverna ges förutsättningar att nå de nationella målen i engelska, matematik och svenska.

1.2 Genomförande av utbildningen

Inspektionen bedömer här Utgångspunkt i uppdraget Utrymme för olika kunskapsformer Elevernas ansvar och inflytande Samverkan	Bedömning Genomförandet av utbildningen bedöms i väsentliga delar fungera tillfredsställande men behöver ses över avseende <i>Elevernas ansvar och inflytande</i> Enligt läroplanen åligger det läraren, och ytterst rektorn, att se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Av intervjuerna i Villaskolan framgår att arbetet för att ge eleverna ett inflytande över arbetsformer fungerar väl inom de årskurserna som ingår i samma arbetslag. Dock är elevernas inflytande över innehåll beroende av vilken lärare eleverna har och i vilken årskurs eleverna går. Villaskolan saknar en gemensam planering för hur man successivt ska öka elevernas inflytande och ansvarstagande för lärandet. Inspektörerna bedömer att i framförallt Villaskolan bör elevernas reella inflytande utvecklas.
--	--

1.3 Anpassning av verksamheten och särskilt stöd

Inspektionen bedömer här Individanpassning av lärandet Särskilt stöd och åtgärdsprogram	Bedömning Anpassning av verksamheten och särskilt stöd genomförs till stor del med god kvalitet dock bör skolorna förbättra <i>Särskilt stöd och åtgärdsprogrammen</i> Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. De åtgärdsprogram inspektörerna har tagit del av beskriver till stor del elevers problem och åtgärderna tar inte fasta på elevernas starka sidor. Åtgärdsprogram upprättas endast i svenska, matematik, engelska och vid sociala problem i skolorna. Åtgärdsprogrammen bör omfatta alla ämnen där eleverna riskerar att inte nå målen. De bör vidare bli mer lösningsfokuserade genom att elevernas starka sidor tas tillvara.
---	--

1.4 Kunskapsuppföljning och kommunikation av resultat

Inspektionen bedömer här Uppföljning av elevers kunskaper Kommunikation av resultat	Bedömning Kunskapsuppföljningen och kommunikation av resultat behöver ses över avseende Uppföljning av elevers kunskaper Lärarna ska enligt läroplan och kursplaner följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Av intervjuer framkommer att lärarna företrädesvis följer upp kunskapsutvecklingen i ämnena engelska, matematik och svenska. Kunskapsuppföljningen i övriga ämnen brister och saknar systematik. Skolorna måste tillse att elevernas kunskaper följs upp i samtliga ämnen och att skolorna skaffar sig en övergripande bild av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Kommunikation av resultat Vid utvecklingssamtalen ska framåtsyftande individuella utvecklingsplaner upprättas. Skolorna upprättar individuella utvecklingsplaner. Inspektörerna har granskat ett antal av dessa och funnit att planerna till stora delar beskriver elevens nulägesituation. De framåtsyftande målen är oprecisa och vagt formulerade. Elevernas mål har ottydlig koppling till de nationella målen. Vid intervjuer med elever i de båda skolorna framkommer att de inte känner till vilka mål de har enligt de individuella utvecklingsplanerna. Skolorna bör därför tillse att de individuella utvecklingsplanerna innehåller mål och bedömningar av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt i enlighet med läroplanen och kursplanerna.
---	---

2. Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumentet för vårt skolväsende.

Enligt skollagen ska utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna ska utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna ska kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inspektionen bedömer här Studiemiljö och arbetsro Värdegrundsarbetet Ordningsregler Likabehandlingsplan	Bedömning Skolornas arbete avseende normer och värden i studiemiljö och samvaro fungerar i huvudsak bra.
--	--

3. Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och om kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur kommunens och skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inspektionen bedömer här Personalens utbildning Personalens insikter i de föreskrifter som styr utbildningen Personalens kompetensutveckling.	Bedömning Det har i inspektionen inte framkommit annat än att detta område fungerar väl.
---	--

3.2 Rektors ansvar

Inspektionen bedömer här Rektors förtrogenhet Rektors ansvar för verksamhetens utveckling mot de nationella målen Rektors beslutsfattande	Bedömning Rektorn tar ansvar för utvecklingen av verksamheten och är förtrogen med densamma.
---	--

3.3 Tillgång till utbildning

Inspektionen bedömer här Skolplikt och tillgång till utbildningsplats Undervisningstid Valmöjligheter Studie - och yrkesorientering Lokaler och läromedel Avgiftsfri utbildning	Bedömning Skolorna ger i väsentliga delar tillgång till utbildning enligt författningarna men behov av förbättring föreligger avseende Undervisningstid Alla barn och ungdomar ska, oberoende av kön, geografiskt hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. I Villaskolan erbjuds ämnet hem- och konsumentkunskap i begränsad omfattning. I Yngsjö skola erbjuds hem- och konsumentkunskap först i årskurs 6. Detta gör att eleverna inte bereds möjlighet att nå målen i årskurs 5. Rektorn måste tillse att eleverna ges möjlighet att nå målen för årskurs 5 i detta ämne. Valmöjligheter Undervisningen i elevens val syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper. Skolorna ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. I Villaskolan och i Yngsjö skola har eleverna tid för eget arbete, denna tid kan eleverna använda till läxor och de har även möjligheter att läsa ämnen de ligger efter i. Inspektörerna bedömer att detta kan innebära att det inte finns en likvärdig möjlighet för elever att fördjupa eller bredda sig i ett ämne. Skolorna bör därför se till att elevens val ges på ett sådant sätt att undervisningen överensstämmer med grundskoleförordningen.
---	--

3.4 Kvalitetsarbete

Inspektionen bedömer här Systematiskt kvalitetsarbete Kvalitetsredovisning	Bedömning Skolorna bedriver ett kontinuerligt utvecklingsarbete som redovisas i en kvalitetsredovisning för varje skola. Inspektörerna bedömer att detta arbete kan förbättras avseende Systematiskt kvalitetsarbete I arbetsplanen, som ska tas fram under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare, ska framgå vilka åtgärder skolan avser att vidta för att genomföra de nationella målen. Skolorna har upprättat en gemensam arbetsplan. Enligt läroplanen krävs att undervisningsmålen ständigt prövas, att resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Som angetts ovan finns brister avseende skolornas uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Dessutom bör skolornas analyser av de samlade kunskapsresultaten i högre grad ligga till grund för förbättringar av verksamheten. Det systematiska kvalitetsarbetet har inte varit något prioriterat område för skolorna. Vid intervjuer med personalen framkommer att de inte känt sig delaktiga i detta arbete. Inspektörerna konstaterar att rektorn vidtagit åtgärder för att öka personalens delaktighet i det systematiska kvalitetsarbetet. Kvalitetsredovisning Arbetet med kvalitetsredovisningen ska främja kommunernas, skolornas, förskolornas och fritidshemmens kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Kvalitetsredovisningarna ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningen ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Villaskolans och Yngsjö skolas kvalitetsredovisningar innehåller mål, beskrivning av insatser för att nå målen, resultatredovisning och åtgärder för förbättring. Redovisningarnas målbeskrivningar är formulerade på ett sätt som gör dem svåra att utvärdera och åtgärder för förbättring har svag koppling till resultaten. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningarna bör bli tydligare i bedömningen av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen förverkligats och mera konkret ange åtgärder som skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.
--	---

	Dessutom måste elever vara delaktiga i upprättandet av kvalitetsredovisningarna och arbetsplanerna och föräldrar måste beredas möjlighet att vara delaktiga vid upprättandet av dessa dokument.
--	---

Lund 2008-01-22

Per Joel Jarlunger
Cecilia Hanö

Tabellbilaga**Tabell 1:** Resultatmått för elever i årskurs 5, Villaskolan

Nationella ämnesprovet	Andel elever som nått målen (procent)	
	2006	2007
Engelska	75	97
Matematik	100	80
Svenska	93	97

Källa: Skolans egen statistik

Tabell 2: Resultatmått för elever i årskurs 5, Yngsjö skola

Nationella ämnesprovet	Andel elever som nått målen (procent)	
	2006	2007
Engelska	90	90
Matematik	90	90
Svenska	90	90

Källa: Skolans egen statistik